

JEL ÉS ELHATÁROLÁS

hazai kerítések vizsgálata és rendszerezése

Housing szekció

szerző: Weisz Máttyás
konzulens: Jancsó Miklós DLA, Máthé Dóra
BME Lakóépítettervezési Tanszék, TDK 2021.

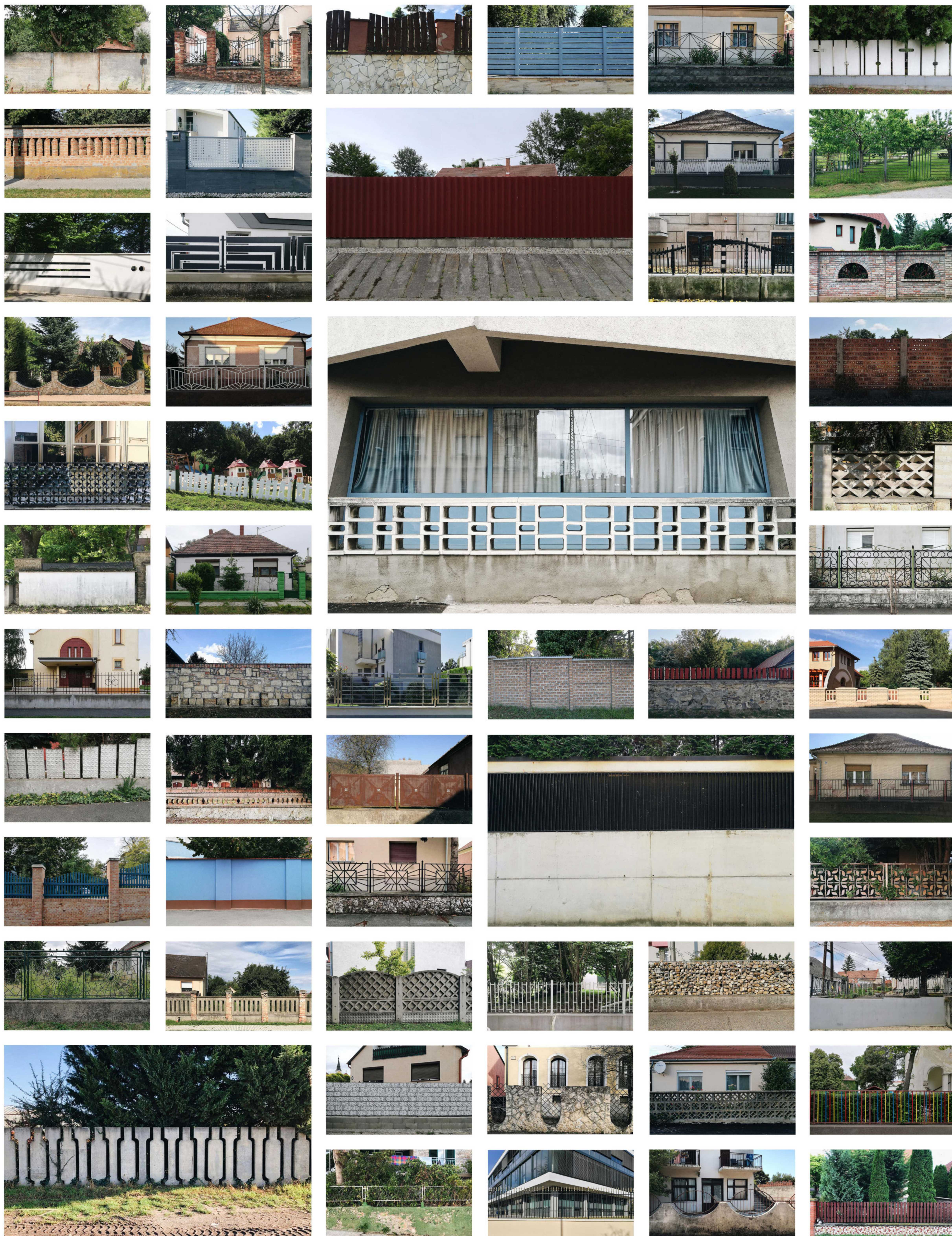

JEL ÉS ELHATÁROLÁS

hazai kerítések vizsgálata és rendszerezése

Housing szekció

szerző: Weisz Mátyás
konzulens: Jancsó Miklós DLA, Máthé Dóra
BME Lakóépülettervezési Tanszék, TDK 2021.

JEL ÉS ELHATÁROLÁS
hazai kerítések vizsgálata és rendszerezése

szerző:

Weisz Mátyás

konzulensek:

Jancsó Miklós DLA

Máthé Dóra

BME Építésmérnöki kar

TDK dolgozat

2021

1. Győr - Ménfőcsanak

„Nyilvánvaló, hogy a macskának van humorérzéke. Éjjelenként - miután gondosan tanulmányozta a környékbeli kertek kerítéseit, és megállapította, hogy egyik kutya sem tud kijönni -, leül a kihalt úttest közepén, az ívlámpa alá, hogy mindenfelől jól meg legyen világítva, és buddhistához méltó nyugalommal mosakszik. A kutyák a kerítéseknél őrzöngenek, hörögnek, vicsorognak, de a macska mintha nem is hallaná őket.”¹

2. Erzsébettelep - Budapest

Tartalom

Bevezetés	6
A kerítésekről általánosságban	8
Kerítéstörténet	10
Kerítés, mint jel	14
Funkcióanomália	20
Vidéki bújócska	26
Restart	30
Sí-léc-kerítés	35
Háttér-kép	40
Össz-kép	44
Ornamentika - kerítésdivat	48
Egy felújítás	56
Zöldháttér	60
Pillanatkép	64
Város - Falu	68
Összefoglalás	75
Hivatkozások	77
Irodalomjegyzék	78

3. Dunaszerdahely - Szlovákia

Bevezetés

A mára már több mint 200 darabot számláló képgyűjteményem létrejöttét, az a hirtelen felismerés indukálta, hogy pontosan azokkal az építészetiileg sem elhanyagolható objektumokkal – név szerint a kerítésekkel – nem foglalkozunk eleget, amiket az utca embere nap mint nap lát és szerves részei, vizuális formáló eszközei a településeinknek. Legalábbis én ezt, akkor így éreztem. Ezért vetődött fel bennem, hogy a számomra releváns, egy kicsit is szellemesebb, a snasszon akár túlmutató darabokat elkezdem egy platformon, mindenki számára elérhető módon, összegyűjteni. Így jött létre a @fenszifences néven futó Instagram oldalam. A többletértéket az hordozza számomra, hogy minden kép mellé, képaláírásként gyűjtöm a megfontolt - vagy kevésbé megfontolt - gondolataimat. Ezekbe, a képekhez csatolt bejegyzésekbe a saját érzéseimet és véleményemet csomagolom, ami gyakran csak egy szó, de előfordul olyan is, amikor egy rövidebb bekezdés kell ahhoz, hogy az oldalra tévedt olvasó az én szememmel láthassa ezeket az objektumokat.

A folyamatosan bővülő galériával eleinte nem volt komolyabb célom, csupán a fotózás és a gyűjtés, mint amolyan hobbi foglalkoztatott, de később elkezdett motoszkálni a fejemben a gondolat, hogy akár valami olyan dolog is létrejöhet, ami mások figyelmét is felkelti. Miért ne képviselhetne értéket a későbbi generációknak a mára már rozsdásodó acélkerítések mintázata, a gaz által tarkított téglakerítések rakásmintája vagy akár a málófélben lévő betonkerítések formavilága.

Szó sincs róla, hogy manapság ne épülnének kerítések, csupán ezek a szerkezetek is haladnak a korral és időről időre változnak. A folyamatos változás következtében, a letűnt korok remekei könnyen eltűnhetnek az idő süllyesztőjében, ezért úgy gondolom, hogy hiánypótló lehet egy ilyen gyűjtemény. A galéria tartalmaz modern, frissen épült darabokat és régebben készült, öregebb darabokat egyaránt. Színes és vegyes képet kapunk a hazai kerítésállományról, ezért érdemes összehasonlításokat, csoportosításokat végezni.

Erre teszek kísérletet a dolgozatomban. Megpróbálok a hagyományostól eltérő módon vizsgálgódni, hogy a végeredmény ne egy száraz adathalmaz legyen, hanem egy érdekes anyag, amitől az olvasóban is vágy ébred az iránt, hogy nyitottabb szemmel járjon az utcákon. A dolgozatban nem jelenik meg a teljes anyag. A többi fotó a <https://www.instagram.com/fenszifences/> oldalon érhető el.

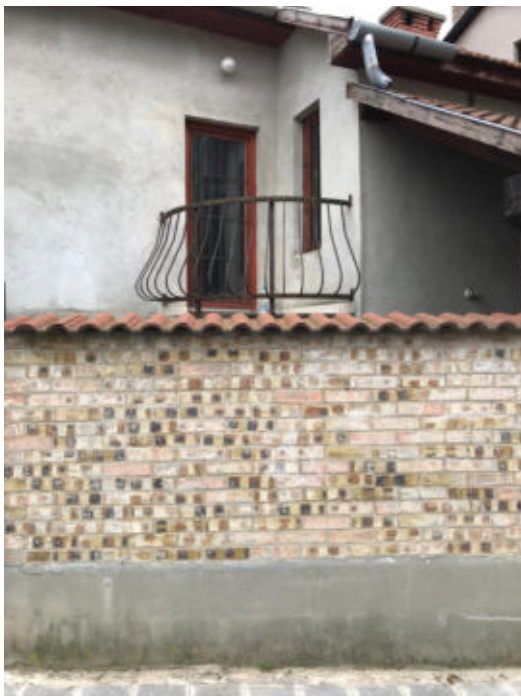
4. Mencshely

A kerítésekről általánosságban

A kerítést, mint szót, már a 15. század végén használták, egyéb megnevezései: palánk, sövény, sorompó, berena, gyepű, kert, kertelet, gát, verje, lészka, porgolát, tanorok, prostya.²

A kerítések olyan szerkezetek, amelyek földterületeket választanak el egymástól, ezzel kijelölve azok határvonalát. Lineáris szerkezetek, a hosszuk általában a szélességük többszöröse. A magasságuk változó, ez az adott szituációtól nagyban függ.

Onnantól fogva, hogy az ember állatokat tart a közvetlen környezetében és vagyonnal, értéktárgyakkal rendelkezik, egy porta elengedhetetlen tartozéka a kerítés. Ezeknek a szerkezeteknek a legalapvetőbb, legelemibb funkciója a védelem. Fontos megemlíteni azt a tényt, hogy ha húzunk egy vonalat, akaratlanul is ketté osztottuk a teret és létrejön kívül és belül, bal és jobb, itt és ott. Pontosan ez történik a kerítéseknél is. Ha az egyik oldalára állunk akkor kívül esünk, ha a másik oldalára, akkor belülre, ezáltal létrejön a védett oldal és a védetlen. Természetesen azt, hogy a telket szeretnénk megvédeni vagy attól szeretnénk védettnek érezni magunkat, ami a telken belül van, az már erősen helyzetfüggő. A másik fontos, mára már sokszor alapvető funkciója a státusz kifejezése. Úgy ahogy az állatok is körbejelölik területüket, az ember is kijelöli territóriumának határvonalát. Az, hogy ezt ki hogyan teszi, sokat elmond a kerítés tulajdonosáról. A kerítések finoman jelzik, előre mutathatják, a mögöttük élők életszínvonalát, környezetükhöz, a természethez, a szomszédaikhoz való viszonyulását. A hétköznapiakban azonban nem tulajdonítunk ezeknek a szerkezeteknek különösebb figyelmet, de elvárjuk, hogy teljesítsék az alapfunkciójukat.

5. Kisavas - Miskolc

Kerítéstörténet

Ha a kerítések történetét próbáljuk vizsgálni, akkor az előzőleg említett két eset közül az előbbi lehetett az ősbibb, hiszen az ember elsősorban az állatait, növényeit akarta megvédeni a ragadozóktól és a különböző nomád népektől³, illetve a saját életét is könnyítette azáltal, hogy az állatai nem kóboroltak el. A birtok valamilyen módon való elkerítése szerves része lett az ember által alkotott környezetnek. A falvakat régen szintén kerítéssel vették körbe, ezeken hágcsokon lehetett gyalogosan átkelni, illetve létezett a falukapu, ami a járművek behajtását szolgálta.⁴

Eleinte minden kerítés abból készült, ami a környéken a legegyszerűbben beszerezhető volt. Mivel kevés eszköz állt rendelkezésre ezért a kerítések többsége egymásra rakott nagyméretű kövekből állt, amelyeket gyakran sárral vagy habarccsal tapasztottak össze.⁵ Például, ha Görögországban járunk, a legtöbb kerítés, amit láthatunk terméskőből készült, és ugyanígy sok kőkerítés található Magyarországon az Észak Dunántúlon vagy a Bakony térségében. Ha ellátogatunk akár Erdélybe, akár hazánk erdőben gazdag területeire, ott ma is rengeteg fakerítéssel találkozhatunk. A világháborúk környékén a betonelemes kerítés és az igényesebb körökben a kovácsoltvas kerítés is, majd a háborúkat követően a vas és csővázas kerítések terjedtek el. Manapság szinte végtelen a választék. A legolcsóbb drótkerítésektől a falazott tömör kerítéseken, a mives kovácsoltvas vagy faragott deszkakerítéseken át, a műanyag és alumínium kerítésekig bármit választhatunk, a trendek pedig azt mutatják, hogy az emberek inkább a gyárban készült, egyszerű kerítéseket keresik, amelyek minimális törődést igényelnek és hosszú az élettartamuk.⁶

A kerítések kora igen változatos, úgy állnak csendben egymás mellett, ahogy különböző korok, stílusok hagyták a lenyomatukat rajtuk. A korok és stílusok egymás mellett élése az, ami azt a hihetetlenül sokféle, formákban, mintákban gazdag, színekben pompázó kavalkádot adja. Ettől telnek meg az utcák étellel.

6. Csiliznyárad - Szlovákia

Kerítés, mint jel

„A jel és különösen az építészeti jel fogalmához a hétköznapi szóhasználatban kimondva-kimondatlanul társul egy fajta minőségi, értékbeli kiemelkedés: amikor építészeti jelről beszélünk, akkor általában egy olyan műremekre gondolunk, amelyek meghatározó, csodálatosan egyedülálló unikum és megkérdőjelezhetetlen érték – nem is pusztán jel, de rögtön jelkép.”⁷

Ilyen értelmezésben a kerítéseket is tekinthetjük építészeti jelnek, hiszen azon túl, hogy elhatároló szerepüket beteljesítik, az idő múlásával felvállaltak magukra egyfajta „hirdető” szerepet is. Miben is nyilvánul meg a hirdető szerep és mitől válik a kerítés építészeti jellé? Onnantól kezdve, hogy az elkerítő szerkezet esztétikai töltettel kezd felvérteződni, díszítések jelennek meg rajta és teret enged egyfajta *presztízs-szimbolikának*, hirdeti, hogy milyen a lakók ízlése, mit gondolnak a saját környezetükről, mennyire ragaszkodnak a saját magánszférájuk megőrzéséhez, de elárulhatja akár azt is, hogy mivel foglalkoznak és alkalmas annak kifejezésére is, hogy a házigazda lépést tart a korával. Egyszóval, ha megtanulunk olvasni a kerítéslécek között, jobban megismerhetjük az embereket. Nem csak a tulajdonosokat, hanem a mestereket is és azok kiválóságát, mesterségbeli ügyességét, amit észre lehet venni például: egy-egy csúcsára állított kockában vagy gúlában.⁸ Ha belegondolunk, hogy mi az első dolog, amivel az ember szembe találja magát egy ház esetében, akkor az legtöbb esetben a kerítés. Sokszor hangsúlyosabb az egész kompozíciót tekintve, mint maga a ház. Ez a fajta hangsúlyosság (vagy éppen hangsúlytalanság) abból származhat, hogy adott egy kötelező, kipipálandó, ház körüli objektum, amely sok esetben csak összképében kapcsolódik az épülethez, mégis valamit kell vele kezdeni. Ebből a félig-meddig kényszerhelyzetből adódhat, hogy ha már ott kell lennie, nézzen is ki valahogy. Innentől manapság már csak a képzelet szab határt, illetve a pénztárcánk. Az, hogy a választott darab milyen viszonyban lesz a környezetével, csak belesimul, esetleg átveszi az irányítást és erőteljesen, hivatkozva elvonja minden másról a figyelmet vagy semmilyen módon sem próbál érvényesülni, az gyorsan kiderül.

Nagy súly terheli a tulajdonos lelkét, hiszen a megfelelő darab megválasztása csak rajta múlik. Ha körülnéznünk a környezetünkben, roppant vegyes képet kapunk arról, hogy jó munkát végeztek-e a tulajdonosok, vagy sem. Tény, hogy - szerencsére - az emberek nem ugyanúgy gondolkodnak. Ebből pedig következik, hogy sokaknak nem fontos az, hogy milyen az ő „hirdetőtáblájuk”, elég, ha a legelemibb feladatokat ellátja és semmilyen plusz töltettel nem rendelkezik, nem „hirdet”. Janáky István így fogalmaz: „Az építészetben a külön életre kelt akaratlagosság az ún. műépítészetben öltött testet. - Az önkéntelenség pedig az ún. spontán építészetben nyilatkozott meg.”⁹ A kerítésekkel sincsen ez másképpen. Más minőséget képvisel egy mesterember által készített egyedi kerítés és mást egy nagyáruházban vett tucat darab, mást egy építész által kitalált és mást egy lelkes laikus által összeállított. A legszembetűnőbb különbség az a mögöttes tudat, az érzés, hogy melyik darabba mennyi láthatatlan plusz lett elrejtve. Aki fáradtságos munkával elkészíti a saját kerítését, még ha gyengébb és több hibával rendelkező is lesz a produktum, jobban fogja szeretni, mint azt a darabot, amit szaküzletben vásárolt és úgy állítottak neki össze. Ez az értéktöbblet kiül a kerítés felületére, és jellé kristályosodik. Az építész által tervezett kerítés nagy valószínűséggel rímelni fog a házra, de, hogy benne lesz-e az a valami, az már kérdéses.

7. Normafa - Budapest

- 8. Bakonybél
- 9. Győr
- 10. Parádfürdő
- 11. Törökbálint

Funkcióanomália

Előfordulnak olyan esetek, amikor a kerítések teljesítik az esztétikai igényeket, de legalapvetőbb feladatukat, a védelmet már nem képesek magukra vállalni. Kérdés, hogy manapság tényleg van-e szükség a védelmi szerep megtartására vagy elég, ha csak jelképesen érzékelhetőek a telekhatárok, hiszen a mai fejlett betörésvédelem, riasztótechnikák már átvették ezt a feladatot. Ezt inkább hiányosságként kell felrónunk azokban az esetekben, ahol ez szembetűnően jelentkezik. Sok példa van (8., 10.), amire leginkább a „tolvajbarát” kifejezést ragasztottam rá. Legtöbb esetben ez a kerítés szerkezetének kialakításából adódik, legtöbbször szembejövő példa a vízszintes, kevésbé sűrű lécezés vagy minden más olyan kialakítás, ami „lépcsőként” szolgálhat a nem kívánatos személyeknek.

Sok esetben (9., 11.) elegendő, ha nem megfelelő a kerítés magassága, ilyenkor a kerítés elhelyezésére csak amolyan szabálykövetés céljából került sor vagy csak esztétikai, díszítő funkciót töltenek be. Nem egyszer talákoztam olyan esettel, hogy a kerítések csak egy kihasználatlan előkertet takartak, amit akár hagyhattak volna elkerítetlenül is, akkor sem sérült volna senkinek sem az érdeke.

Hogy megmaradjon az egyensúly, előfordulnak olyan példák is, amelyek azt mutatják, hogy hogyan érdemes eljárunk, ha csak a „betörésbiztosság” a célunk, illetve az, hogy zárt, bensőséges világot kapjunk. Ahol nem lát be az utca embere, nyugodtan napozhatunk az előkertben is és nem kell attól sem tartanunk, hogy valaki szemet vet a holminkra. Ezt legtöbbször már az anyagválasztásnál el tudjuk dönteni, hiszen, ha eleve tömör, falazott kerítésben gondolkodunk, akkor meg is oldottuk a problémát, de betörésállóbb, kevésbé átlátható kerítést létrehozhatunk az elemek sűrítésével is. Ezek a megoldások javarészt olyan helyeken fordultak elő, ahol sokan élnek viszonylagos közelségben, illetve forgalmasabb utak mentén, ahol több az idegen.

12. Nyékvárkony - Szlovákia

13. Szlovákia

14. Győrújbarát

Vidéki bújócska

Ez a kép jól szemlélteti az imént leírtakat, hiszen átlagos járókelőként nagy valószínűséggel csak továbbsétálnánk emellett a tetőrevaló megoldás mellett. De mit is látunk valójában? Pont az a lényeg, hogy semmit. És ez minden bizonnyal nem véletlen.

Ha sorra vesszük a körülményeket, némi háttértudásra is szükségünk lehet. Ez a ház Győrújbarát forgalmas főutcáján áll, így hát érezhetünk némi együttérzést, az erre a döntésre jutó tulajdonossal. A kerítés magassága az ablakok szemöldökmagasságával versenyez, felrúgja, semmibe veszi az arányokat. Világos, hogy így senki sem lát be az előkertbe, se az ablakon és maximálisan megnövekedett a privát térérzet. A helyzetből adódó hátrány azonban az, hogy így sérül a kilátásunk, sérül a kapcsolatunk a külvilággal. Ha kinéznénk azon az ablakon, valószínűleg csak a kerítés másik oldalát látnánk és az utca másik oldalán álldogáló házak vöröslő sisakjait, ahogy kikandikálnak a kerítés szürke felülete mögül. Ha ez nem számít, nem szerepel az igényeink között a kilátás, akkor egyszerűbb megoldás nem is létezhet.

Miközben az elem tároló képet vizsgáltam, elszomorodtam. Már a falu sem a régi. Itt is ugyanaz a tendencia, mint ami a városias területekre olyan jellemző. Az emberek egymástól való elidegenedése. Mi lesz az emberekkel, ha már falun is körbezárják magukat?

15. Győrzámoly - Szigetköz

- 16. Győr
- 17. Szabadhegy - Győr
- 18. Szabadhegy - Győr
- 19. Szabadhegy - Győr

16.

17.

18.

19.

Restart

Az újrahasznosítás napjainkban nagy szerepet játszik szinte minden téren, így a kerítések sem maradhatnak ki. Ebben a műfajban is csak az ember kreativitása szabhat határt, hiszen számos módja lehet a kerítések újrahasznosításának, illetve számos újrahasznosított dologból lehet kerítést építeni.

Ez a kétfajta megközelítés máris két csoportot eredményez, ahova könnyen fel lehet vonultatni arra méltó példákat. Vegyük először azt az esetet, amikor újrahasznosított alapanyagból, illetve hulladékanyagból készülnek (21.) kerítések. Az egyik legszebb példa erre az 1993-ban bezárt és 2008-ban lebontott győri dobozgyár vagy más néven *lemezárugyár*. Győrben és környékén sok olyan kerítéssel találkozhatunk (16., 17., 18., 19.), amelyek a gyárban a sajtolásból megmaradt lyukacsos lemezekből épültek fel és mint hernyóból lett színes pillangók máig vígan helytállnak. Jó példa még az elbontott épületek tégláinak, köveinek kerítésként való újrafelhasználása (20.), így az építőanyag nem vész el, csak átalakul. Az izgalmasabb területe ennek a „műfajnak” azonban, amikor olyan tárgyak kapnak építészeti szerepet, amelyek sosem kerülnének ilyen helyzetbe, előtérbe kerül esztétikájuk, valódi funkciójukat elveszítve. Így készülhet például sílécekből kerítés. (24.) Az ilyen megoldások mindig üde színfoltok a hagyományos kerítések között.

Azáltal, hogy sokan meglátják a tárgyakban a másodlagos funkciót, egyedi megoldásokat hoznak létre. Így egy sokkal erősebb kapcsolatot fognak kialakítani az adott tárggyal, mint ha csak megvásárolták volna azt. Máshogyan fognak tekinteni rá, büszkeséggel töltheti el őket, jobban is fognak vigyázni rá.

Sokszor önmagában az alkotás öröme is elegendő. A másik fontos aspektus, a „Ne dobjuk ki, jó lesz az még valamire!” hozzáállás, amely mélyen gyökerezik az emberek gondolkodásában. Ez kétélű fegyver, hiszen a tárgyak túlzott felhalmozása is egészségtelen, de nem mindent szükséges azonnal kidobni, csak mert elromlott.

20.

21.

22.

23.

A másik csoportot azok a kerítések alkotják, amelyeket újra lehet hasznosítani, de ebben az esetben már nem feltétlenül építészeti, építőipari újrahasznosításról kell csak beszélnünk. A legszebb példák erre a fa kerítések. Ezek a szerkezetek az anyagukból fakadóan, de sokszor a jól használható méretük miatt is újrahasznosíthatóak. Mire is lehet használni egy fa kerítést, ha már nincsen szükségünk arra, hogy beteljesítse elsődleges szerepét? A legvégső esetben visszakerülve az örök körforgásba, legelemibb funkcióját betöltve, meleget ad nekünk. De ezen kívül a ház körül még számos formában újrahasznosulhatnak a kerítéselemek, akár a kert végében felállított fészer falaként, de teraszburkolatként is.

Fontos még megemlíteni az anyagok *ökológiai hátizsákját*. Minden anyag előállításához, használható formába alakításához más anyagokat, energiaforrásokat kell használnunk, ezek mind bekerülnek az adott anyag hátizsákjába, amit aztán az „cipel magával”. Ilyen módon például a fa kerítéseknek (22.) könnyű az ökológiai hátizsákjuk, hiszen mi magunk kimehetünk az erdőbe és a két kezünkkel letördelhetünk, levághatunk vesszőket, amelyből aztán tökéletes kerítést fonhatunk és ha esetleg az idő múlásával javítani kell, ugyanilyen egyszerűen megtehetjük. És ami még ennél is jobb, hogy az ilyen fa kerítések végig csodálatos otthont nyújtanak megannyi élőlénynek. Ha pedig már a kerítésünk befejezte szolgálatát még mindig használhatjuk tűzifaként.

- 20. Gyömöre
- 21. Pinnyéd - Győr
- 22. Velem
- 23. Nyékvárkony - Szlovákia

24. Parádfürdő

Sí-léc-kerítés

Kiváló példát (24.) találtam 2019 telén a Mátrában, amely jól szemlélteti a „Ne dobjuk ki, jó lesz az még valamire!” hozzáállást, illetve egyetemes példája lehet az emberi kreativitásnak is. Mit tehetünk, ha a hobbink a fejünkre nőtt? Vagy, ha bedőlt a sportszer boltunk? Vagy csak simán nem szeretünk kidobni semmit sem? Ennek a remekműnek az alkotója adott egy megoldást.

Könnyen előállhat az a helyzet, hogy az adott tárgyak funkciójukat veszítik, illetve más funkciót kapnak. Mint amikor a patak egy irányban eltorlaszolódik, keres magának másik irányt, így tesznek a tárgyak is. Jelen esetben csak találgatni lehet, hogy mi volt a tulajdonos elképzelése, háttere, indíttatása. Ha alaposan szemügyre vesszük a fotót, jól elkülöníthető rétegeket vehetünk észre. Megállapíthatjuk, hogy a kerítés a sílécek nélkül is teljesértékű lenne. Ez azt jelenti, hogy a tulajdonos is tisztában volt ezzel és mégis felkerültek azok a lécek. Lehet, hogy csak a díszítési vágy hajtotta a gazdát. Attól a találgatástól, hogy honnan szerezhetett ennyi lécet, most eltekintenék. Fontos felismerés, hogy síléc és kerítésléc formavilága mennyire hasonló, összetéveszthető, olyan mint a *körte* és a *villanykörte*, de jelen esetben az átjárhatóság/felcserélhetőség jóval könnyebb. És pontosan ez a felcserélhetőség, illetve a felcserélhetőség felismerése indukálta ennek a funkciócsavarnak a létrejöttét.

Az otthon szorító körforgásában kallódó tárgyak újrafelhasználása sokaknak jelenti a belső kreativitás kiteljesedését, így ez is indikátora lehetett ennek a nem hétköznapi kerítésnek. Első pillantásra úgy tűnhet, hogy a lécek elhelyezésében nincsen logika, olyan mintha az alkotó csupán hasára ütött és gondolkodás nélkül felcsavározott volna minden kezébe kerülő sílécet.

Ha megfigyeljük a „kerítéslécek” magasságát, akkor egy finom hullámzást tapasztalunk, amely csakis szándékosságból fakadhat. A két „léc” közötti távolság gondosan kimért és arányosan elosztott, illetve belátást enged a birtokra, nem takarja tömören azt. Fontos megemlíteni a leghátsó, kevésbé észrevehető réteget, a kőből rakott „lábazati mezőt”, ami csak jelképesen érzékelteti a megszokott lábazati sávot, hiszen az átlagos kerítésekkel szemben ez csak a háttérben, különálló entitásként jelenik meg. Tartószerkezeti szempontból nem létesít kapcsolatot a kerítés többi részével. Az összképre fókuszálva, ez a gesztus segít egy átlagos kerítés látszatát kelteni.

Egy arra járó ember elmorfondírozhat az alkotó leleményességén, ám eszébe juthat az is, hogy amit lát, az giccses-e? Mert hiszen annyi szép kerítés kapható manapság, színben, formában, mintában passzolók, kész állapotban a helyszínre viszik és összeszerelik az embernek, ha kéri. Ha a sílécet mint tárgyat tekintjük, és hozzávesszük az eredeti funkcióját, akkor nem tapasztalunk semmi érdekeset. Ám ha a kerítésléc-funkciót vetjük össze a síléccel, mint tárggyal, akkor valóban egyszerűen azonosíthatjuk egy giccstárggyal, hiszen az új funkció élesen elválik magától a tárgytól, ezzel antifunkcionális esetet hozva létre.¹⁰ Könnyen mondhatnánk csak annyit, hogy giccses, de a helyzet jelen esetben ennél árnyaltabb, mivel a tárgy az új funkciót is képes kielégíteni, ezért nem funkcióvesztés következik be, hanem egyfajta *funkciócsavar*, átalakulás.

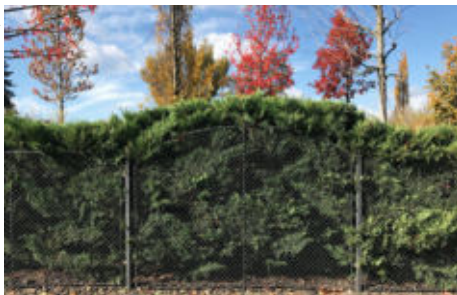

25.

- 25. Fót
- 26. Zebegény
- 27. Győrújbarát
- 28. Koroncó

26.

28.

27.

Háttér-kép

A dolgozatba bekerülő képek világosan három rétegre bonthatók: a *kerítés előtt*, a *kerítés* és a *kerítés mögött*. Elsősorban a *kerítéssel* és a *kerítés mögöttel* szeretnék foglalkozni, hiszen ez lényegében a kerítés és a ház kapcsolata.

Tételezzük fel, hogy megépül az épület, minden készen van, már csak a tereprendezés hiányzik és még kerítést is kell építtetni. Két forgatókönyv lehetséges: az első, hogy már az építészeti koncepcióban is szerepelt a kerítés és ez meglátszik a végeredményen is. (25.) Ha ilyen szerencsés a helyzet, akkor születhetnek olyan összeállítások, ahol találhatunk közös jegyeket, akár a formavilág, anyaghasználat vagy színhasználat tekintetében. Ez kívülről jól érzékelhető összetartozást sugároz és tisztább képet ad. Ilyenkor általában épített kerítésekről beszélhetünk, nem gyári termékekről, így könnyebben észreveszi az ember a komponáltságot. A második forgatókönyv, amikor kiválasztjuk az éppen elérhető kínálatból a számunkra legmegfelelőbbet. Így is adódhatnak szerencsés véletlenek (27.) és kialakulhat egyfajta összhang, de sosem lesz olyan mély és igazi kapcsolat kerítés és ház között, mint az előző esetben. Ilyen szerencsés véletleneket könnyen találunk a homo kadicus tetovált házai¹¹ előtt, ahol sokszor hasonló mintájú hegesztett acélkerítések tűnnek fel vagy éppen hasonló színek fedik a kockahomlokzatot és a kerítést.

A másik fontos kérdés: akarjuk-e láttatni a házat a kerítéssel együtt? Ha igen, akkor egyszerűbb a képlet, ha nem, akkor mi fogja útját állni a látványnak? Legtöbbször valamilyen növényzet adja ezt a negyedik, a *kerítés és a ház közötti* réteget. Olyan is előfordul, hogy a háttér csak növényzet alkotja és ez a háttér vagy kiemeli az adott objektumot vagy erősen ront az érzékelésén. A növényháttérrel felfoghatjuk egyfajta kiegészítésként is, ez persze a kerítés és a növényfal közötti távolság függvénye. Ha szinte egy síkban van a kettő (26.), akkor azt érezteti, hogy a tulajdonos nem bízik eléggé kerítésében, vagy nem elégedett az eltakaróképeségével, netán nem elég barátságos számára. Ilyenkor előfordul az is, hogy a növényzet teljesen átveszi az uralmat és elsődleges elkerítésként működik. Nagyobb távolság esetén inkább gazdagítja, színezi a látványt, mintsem rontaná.

29. Helemba - Szlovákia

30. Gazdagrét - Budapest

Össz-kép

Itt a szerencsésebb eset látható, a kép egységes és kiegyensúlyozott. Nem érzékelünk ellentmondást „előtér” és „háttér” között. Ha megpihentetjük a szemünket a fotón, azt tapasztaljuk, hogy nem a kerítés vonja magára a figyelmünket. Nem azért, mert olyan leheletfinom réteggént lebegne az előtérben, hanem mert egygyé olvad a háttérrel. Az egyensúlyban fontos szerepet játszanak a színek, anyagok, ezeknek köszönhetően a kerítés nem válik el élénken, „együtt dolgozik” a házzal. Anyagát tekintve aktív párbeszédet alakít ki a franciaerkély korlátjával.

Azt lehetne gondolni, hogy itt valamiféle tudatos, tervezett döntés, választás volt, nem letudandó nyűgként szerepelt a kerítés témaköre a listán, jutott idő és volt igény a megfelelő darab kiválasztására.

Szürke-fehér. Mára az unalomig elcsépelet kombinációról van szó és persze a csomaghoz jár még az üvegbetétes korlát is. A mostani időszak a lapostető színtelen „kockaminimál”-al van elfoglalva és lassan kezd beleunni, de régebben sem volt másképpen, esetleg annyi különbséggel, hogy például az 1970-es években a jóval kötöttebb, a földből gombaként kinövő kádárkockák egyhangúságát a homlokzatokon megjelenő különböző színek és minták jócskán megtörték. Ma már sokszor ezt sem adjuk meg házainknak, belefeledkezve követjük amit az internet elénk dob, mint ahogyan éjjel követjük az útra felfestett fehér és az aszfalt sötétes szürkéjének monoton váltakozását.

31. Hollókő

32. Koroncó

- 33. Szabadhegy - Győr
- 34. Győrújfalú - Szigetköz
- 35. Szabadhegy - Győr
- 36. Sérfenyő - Szigetköz
- 37. Velem

33.

35.

34.

36.

37.

Ornamentika - kerítésdivat

Ahogy az ember válogatja egy fontos esemény előtt a ruhatárát - törekedve arra, hogy azt a darabot válassza ki, ami számára és az eseményre is a legmegfelelőbb - úgy tesznek a házak is a saját kerítéseikkel. Tudják, hogy ez az, ami először látható, az ékszer ami megcsillan. Ezért sokszor olyan káprázatos költeményeket (34., 36.) „vesznek fel”, hogy az emberek csak ámulnak.

Ahány ház, annyi személyiség és a kerítések tökéletes önkifejező eszközök. Ha maradunk a ruha hasonlatnál, akkor elmondható, hogy vannak egyszínű ruhák, amelyek mintázattól mentesek, egyszerűek és mint az ókori rómaiaknál a tóga, ellátják funkciójukat de többet nem tesznek hozzá. Így elmondható a kerítésekről is, hogy az egyszerű falazott, tömör kerítések színezett dörzsvakolattal ellátva nem nyújtanak különösebb élvezetet a szemnek. De nem csak egyszerű ruhák léteznek, a leghíresebb dizájnerek kollekciói között nehezen találunk olyan darabot, ami vagy ne botránkoztatna meg vagy ne nyerné el tetszésünket, csodálatunkat. Ugyanígy a kerítések esetében, is egy kovácsoltvas műremeket vagy egy papagájokat megszágyenítő színvilággal rendelkező stancolt kerítést könnyebben kiszúr az ember az utcán.

A díszítettség mennyisége, a rétegek egymásra rakódása végtelen számú esetet eredményez, van azonban kettő nagyobb csoport, amelyek jó kiindulási pontok lehetnek.

a) *Amikor a díszítőelemek maguk a kerítések.* (33., 34., 35., 36., 37.) Jó példa erre, hogy betonból ma már szinte bármit ki lehet önteni és ezzel az eszközzel előszeretettel él a kerítésipar is. Gyakorlatilag bármilyen mintát be lehet rakni a zsaluzatba és az megjelenik a beton felületén. A kovácsoltvas és fémkerítések esetében is a mintázat maga a kerítés. Mikor melegen hengerelt vasrudakból álló kerítéseknél a mintát az acél meghajlításával kapjuk, vagy éppen a lemezkerítések lyukornamentikájánál a különböző kivágások milyensége adja a játékot.

b) *Amikor a díszítőelemek a kerítésre rétegződnek.* (40., 41.) (A kerítés ebben az esetben önálló tartószerkeztként funkcionál, a díszítés ráakott réteg, burkolat. Vannak a falazott kerítések, ahol ha elkészül a fal, onnantól kész a kerítés. Azzal, hogy burkolat vagy festékréteg kerül rá, esetleg kiegészül különböző szobrokkal, az a funkciót már nem befolyásolja, de az összképet jelentősen változtatja, gazdagítja, sok esetben azonban jelentősen rontja.

38.

39.

40.

41.

38. Budapest
39. Normafa - Budapest
40. Csopak - Balaton
41. Győrzámoly - Szigetköz

A két csoport közül az első nagyobb mennyiségben képes díszítést magában hordozni és azon belül is a kovácsoltvas kerítések, a melegen hengerelt, acélrudakból összehegesztett és a lemezből kivágott kerítések (33., 34., 35., 37.) azok, amelyek nagy választékkal rendelkeznek díszítés tekintetében. Ezek a leginkább elterjedt fajták, amelynek oka az lehet, hogy itt a díszítés nem képez külön, önálló munkafázist, ezzel jelentősen csökkentve az árat.

Hagyományosan az ornamentikát elsősorban a geometrikus díszítések rendszereként azonosítják, ami a motívumok sokszorozása, sorolása, tükrözése által jön létre.¹² A különböző méretű rudak összehegesztése végtelen számú vonalas mintázatot képes indukálni és ha ehhez minél több szín társul, akkor kész a katarzis. Természetesen vannak klasszikus, visszatérő formák, ilyen például: a nap-motívum, a cikcakk, a különböző négyzetek, sokszögek, körök, a pókháló-motívum stb. Ezek mellett sok olyan példát is találunk, ahol nincsen többlet jelentéstartalom, vagy ha van, az rejtve marad a szemlélő számára.

A díszítés, az otthonunk szebbé tétele jó érzéssel tölti el az embert. A kerítés egy családiház esetében elengedhetetlen tartozék, így hát mindenkinek előbb-utóbb foglalkoznia kell ezzel a kérdéskörrel. Sokan csak a legegyszerűbb, legolcsóbb, legpraktikusabb kerítést választják, nem lehetőségként tekintenek rá, amivel kifejezhetik kreativitásukat.

Szerencsére a kerítés és az ornamentika még ma is szervesen összekapcsolódik, szorgosan követi a stílusok, irányzatok változását, illetve egymás mellett élését, ezzel biztosítva az embereknek számtalan izgalmas változatot.

42. Dunaszerdahely - Szlovákia

43. Gazdagrét - Budapest

44. Koroncó

Egy felújítás

Koroncón sikerült találnom egy utcát, ahol végigsétálva majdnem minden második ház kerítését nyugodt szívvel lefotózhattam, köztük ezt is. Ilyenkor mindig izgulok, hogy hátha a tulajdonos pont kinéz az ablakán vagy nem veszem észre és ott áll az udvaron, ezért a helyszínen sosem nézem meg a képeket csak jóval később, amikor feldolgozom őket.

Így volt most is, mikor végignéztem a képeimet ezen a fotón megakadt a szemem. Nagyon tetszett a kompozíciója, ahogyan a kék eget összekoszolják a felhők, a zöld megbújik hátul és az előtérben középen magasodik a kerek lombú fa, a ház pedig csendben tűri, hogy kitakarják. Csak mindezek után vettem jobban szemügyre a kerítést. Látszott, hogy új, friss, hiszen nem taposott még végig rajta az időjárás saras bakancsa. Néztem egyben a képet és az jutott eszembe, hogy ez így harmonikus. A ház és a kerítés élénken kommunikál egymással, de amolyan izgatott ismerkedésnek mondanám.

Az utcában sok volt a kádárkocka és sokat már hasonlóan felújítottak az új tulajdonosok, azok valahogyan nem sikerültek ilyen jól. Mielőtt jobban kifejem a kerítés milyenségét, muszáj beszélnem arról, hogy miért érzem ezt a példát jónak. Ha megnézem az épületet, elsőre olyan, mintha nem is nyúltak volna hozzá, azt is gondolhatnám „de hát ez régen is ilyen lehetett, mikor elkészült!” és pont ez az, ami miatt hiteles tudott maradni. Nem próbálták lekövetni a legújabb trendeket, visszafogott, valóban a környezethez illő színeket használtak és a nyílászárókat és redőnyöket sem hagyták figyelmen kívül, egy olyan atmoszférát teremtett, ami kellemes a szemnek.

És, hogy a lényegre térjek, itt végre megvalósultnak érzem azt a fajta hozzáállást, amit már a dolgozatban korábban kifejtettem: foglalkoztak a kerítés mibenlétével. Alapvetően egy kortárs termékről van szó, természetesen nem egyedi darab, de a mögötte álló kádárkocka sem az. A felújítást talán ez az egy kortárs elem jelzi csak és ez éppen elég, hiszen az utca embere emellett sétál el. Azzal, hogy beemeltek egy ilyen elemet az eszközkészletbe, javít az utcaképen is, mert nem kelti azt a romos falusi idillt, de nem is akar az újonnan épült agglomerációk kaotikus szövetébe sem illeszkedni. Ez a fajta középén állás teszi számomra figyelemre méltó darabbá. Azzal, hogy a kerítés mit akar ábrázolni lehetne vitatkozni. Elsőre a fák lombkoronájának átláthatatlan ágtengerét lehet felismerni, de lehet a tavak szélén szinte kerítésként álló sűrű nádas is vagy akár a dzsungel áthatolhatatlan aljnövényzete. Ezt már mindenkinek magának kell eldöntenie.

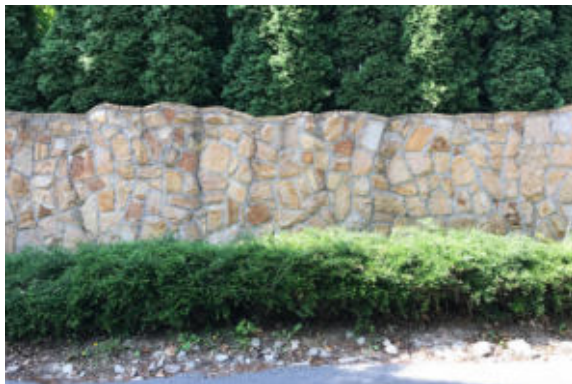

45. Szabadhegy - Győr

46. Koroncó

47.

49.

48.

50.

47. Gyárváros - Győr

48. Gyárváros - Győr

49. Normafa - Budapest

50. Gazdagrét - Budapest

Zöldhátér

Előállhat az a helyzet is, amikor kevésnek érezzük a kerítés által nyújtott vizuális korlátot, ilyenkor gyakori megoldás a kerítés mögé vagy elé ültetett tuja-sor alkalmazása. Olcsó, zöld és sűrűn ültethető. Sokszor 4-5 méterre is megnő, mint azt a képek (47., 50.) is jól példázzák.

A telekhatár zölddel való beültetése a lakók oldaláról (tehát a belső oldalról nézve) olyan hangulatot kelt, mintha sosem hagyták el, éppen csak egy kicsit megszelídítették volna a vadont. Kívülről csak egy nagy zöld falat érzékel az ember, illetve a tövében valami megbúvó, jelzésértékű szövetet, a kerítést.

A kerítés ilyen esetben háttérszereplővé válik, részben vagy teljesen elveszíti esztétikai szerepét. Olyan érzést kelt, mintha csak azért hagyták volna ott, hogy a mögötte burjánzó fák el ne fussanak a helyükről. Persze tudjuk, hogy a rendeltetésük ennél azért prózaibb, visszasüllyednek a legelemibb funkciójukra, a védelemre, hiszen két tuja között az ember át tudja magát passzírozni, ha nagyon akarja.

Pár előnyt is fel kell, hogy soroljak: a növények zajterhelést csökkentő és port felfogó hatása fontos, hiszen a forgalmas utak mentén gyakoriak az ilyen lakáskomfortot csökkentő tényezők. Nem elhanyagolható a szomszédal való érintkezés szinte nullára redukálása sem úgy, hogy talán az ő részéről is a kellemesebb megoldás a növényfal, mint egy tömör falazott kerítés. Ilyen értelmezésben azonban már nem a kerítéstől való szerepelvétel a jó meglátás, hanem a kerítéssel való kollaboráció, hiszen a kerítés és segítője a növényfal, a legjobb Hollywood-i filmeket meghazudtoló módon győzik le a kíváncsi tekinteteket és teremtenek a tulajdonosnak hősies odaadásukkal teljes magánszférát, nyugalmat és csöndet.

51. Csopak - Balaton

52. Révfalu - Győr

53. Györladamér - Szigetköz

Pillanatkép

A szigetközben járunk a főúton. A falu közepén állnak tömött sorban a tuják, mint katonák a reggeli sorakozónál. Hogy mögötte mi van azt csak sejtheti az arra járó idegen és ez így is van jól. (Gondolja a tuja mögött csendben napozó tulajdonos.)

A zöldhátter már készen is van, és ha hunyorgunk, akkor csak a kerítés lesz az ami szépen körvonalazódik, kifehérlik az előtérben. Most éppen szerepben van, játszik, nem szabad megzavarni. A teljes beleéléssel játszott szerep pedig nem más, mint a locsolórendszerből kiáramló vízsugarak pillanatnyi képe. A hajlított rudak sugárirányban középről indulnak és „locsolják” a hátteret alakító tujákat. Ez a jelenet képpé merevedve táruel élénk, de hiába pislogunk, a film nem megy tovább.

Város - falu

Város és Falu mindig két szembenálló pólust, két külön identitást képviselt. Városi és falusi ember egyszerűen máshogy látja a világot. Ez a végletesség napjainkban kezd összemosódni, hiszen egy nagyváros szerkezetében is találhatunk falusias léptékű szöveteket és gyakran duzzadnak, sűrűsödnek a falvak városias léptékűvé. Ez az összemosódás, egymás mellett élés színes elegyet alkot épületállomány tekintetében is. Könnyen találunk erre példát, ha végigsétálunk egy átlagos falu főutcáján, ahol vegyes képet alkotnak az egymás mellé kerülő kádárkockák, omladozó vályogházak és frissen épült fehérlő kortárs épületek. Teljes a zűrzavar. Mondhatnánk, hogy ez így is van rendjén, hiszen az épületállomány folyamatosan cserélődik.

Mégis megpróbálnék pár különbséget bemutatni. Az első, hogy falun sokkal gyakrabban nyitottabbak a kerítések, ez persze azért van mert kisebb a lakossűrűség, „mindenki ismer mindenkit” alapon miért is lenne szükség két méter magas átláthatatlan kerítésre. Ezért sokkal gyakoribbak a pálcás, hegesztett (56., 57.) vagy fa kerítések, amelyek vonalas kialakításukkal könnyed és átlátható struktúrát hoznak létre. Ez az átláthatóság sokkal barátságosabb, levegősebb érzést kelt, de nem feltétlenül összeegyeztethető a mai ember magánéletével, privát tereivel. Székely mondás szerint: „Szomszédoddal jóba vagy sehogy!” A sehogy megoldása a tömör vagy sűrűn elhelyezett elemekből álló kerítés.

Városban már nem ennyire tiszta a kép, hiszen sok funkció keveredik viszonylag nagy sűrűségű területen, emiatt gyakran találkozhatunk magas, tömör, átláthatatlan kerítésekkel. (54.) Szerencsére a várossá duzzadt agglomerációkban még előfordulhatnak falusias jellemvonások és nyíltabb, átláthatóbb struktúrák, de egy a belvárosban vagy peremén álló középület és parkja is rendelkezhet jól átlátható kerítéssel, jó példa erre a Magyar Nemzeti Múzeum. Ez is egy félprivát terület elhatároló szerkezete. Ha ellenpéldát is szeretnék felhozni, akkor a győri Solydent Fogászat (55.) épületéhez tartozó kerítés az ellenkezőjét állítja. Itt a vasbeton tömörsége nem kíméli az arra járó embereket.

Az látszik az eddigi példákból, hogy amíg falun inkább a tulajdonos magánéletének kivetülése határozza meg a kerítés milyenségét, addig a városban sokkal inkább befolyásolhatja a döntést a funkció és az elhelyezkedés.

54.

55.

57.

56.

- 54. Budapest
- 55. Nádorváros - Győr
- 56. Fót
- 57. Szabadhegy - Győr

58. Tihany - Balaton

59. Győr

60. Győrújbarát

Reklám

A kerítések kiválóak arra, hogy egyfajta „hirdetőtáblaként” használjuk őket. A kerítések ilyesfajta kihasználása szinte magától értetődik, hiszen sokszor kulcsfontosságú területen állnak. A rájuk írt, akasztott, ragasztott hirdetéseket, reklámokat, információkat mindenki észreveszi, aki elhalad mellettük, ez a kerítések indirekt módon használása, de direkt módon jelentést hordozva cégéreként is szolgálhatnak. Ebben az esetben is ez történik.

A Győrújbaráti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola egy nagyon barátságos, gyermekközpontú megoldással adja hírül a világnak létezését. A már meglévő fehér fémkerítést egyedi megoldással alakították át, változó méretű deszkákat szereltek a kerítés külső síkjára. A deszkákon pedig labdázó, gördeszkázó, iskolába igyekvő gyermekek, mosolygó anyukák és apukák, kiscicák láthatók és ez adja azt a barátságos hangulatot, amitől különleges lesz az épület megjelenése is.

Tökéletes példa ez arra is, hogy egy kerítés mennyire meg tudja változtatni egy épület karakterét, illetve tud egyértelmű jelzésekkel kommunikálni az utca felé. Egy ilyen egyszerű változtatás a kerítést mint jelet használja fel. Ez a jel az egész épületre is jóhatással lehet, elegendő információ ahhoz, hogy mindenkiben azonnal tudatosuljon az épület rendeltetése. El tudom képzelni, hogy ezután lehet, hogy elég lesz annyit mondani az ott lakóknak: „Annál a sulinál fordulj balra, aminek tudod, olyan vidám a kerítése!”

Összefoglalás

A képgyűjtés, mint folyamat megmutatta, hogy miként lehet egy adott témában olyan szinten elmélyülni, hogy annak következtében akármerre is menjen az ember, csak azt keresse és figyelje.

A három év gyűjtőmunkáját összefoglalva azt gondolom, hogy a kerítések a házakkal való szoros kapcsolatuknak köszönhetően mindig együtt változnak a kor stílusával. Jó lenyomatai, őrzői az adott koroknak. Az is elmondható, szabályt erősítő kivételként, hogy mindig lesznek olyan univerzális formák, elemkészletek, amelyek kiállva az idő próbáját gazdagítják kerítéseinket. Ezek nem halnak ki, maximum átalakulnak, alkalmazkodnak.

A másik dolog, amit felismertem, hogy az a színes, újdonságként ható, egyedi kavalkád, ami harminc, negyven éve jellemezte a kerítéseket és falun még máig nagy számban megtalálható (és emiatt a gyűjteményben is nagyobb számban fellelhető) a most piacon kapható kerítésekhez képest sokkalta izgalmasabb és az új típusoktól jól elkülöníthető. Természetesen régen is készültek unalmas, semmitmondó, az alapfunkciójánál többet nem tudó kerítések. De az a geometriai játék, színhasználat, motívumkészlet, ornamentikai szivárvány, ami jellemzi például az 1960-as, 70-es évek hegesztett betonacél-kerítéseit, ma már nem figyelemre méltó. Az olcsó és gyors sorozatgyártásnak köszönhetően ma már bármilyen lakatasmunkát meg lehet vásárolni, de a táblás vagy vasbetonelemes kerítésekkel hasonló a helyzet.

Az a probléma, hogy az emberek többségének nincsen igénye arra, hogy a kerítésük több legyen, mint háttároló szerkezet, illetve az egyedi ötletek gyakran költségesebbek, mint a tömegmegoldások és ez elegendő ok arra, hogy a többség a járt utat válassza.

A magánélet, a privát terek felértékelődése, a külvilágtól való elbújás, eltávolodás egyértelműen megnyilvánul a kerítésekben is, hiszen kintüntetett helyen, a territórium elsődleges határvonalán állnak. Régen csak a várnak volt tömör várfala, a támadásoktól nyújtott védelmet és erőt sugárzott.

Manapság egyre gyakoribbak a tömör, falazott, a ház színéhez idomuló, gyorsan kivitelezhető és hétköznapi kerítések. Ezek is a várfal tömörségével védik a tulajdonos területét. Biztosan hozzájárul ehhez a tendenciához az emberek bizalmatlansága vagy akár a tárgyi javak féltése.

Léteznek persze olyan mozgalmak is - például a DIY (do it yourself - csináld magad) mozgalom - amelyeknek az a lényege, hogy amit csak tudsz, csináld meg te magad a két kezeddal. Ebben látható annak a csírája, hogy egyedi és kreatív kerítés-ötletek lássanak napvilágot és nem utolsósorban az emberek a kerítéseikre is úgy gondoljanak, mint egy projektre, amelyben kiteljesedhetnek és jó irányba terelhetik a kreatív energiáikat. A dolgozat alapjául szolgáló gyűjtemény korántsem végleges, hanem aktív és folyamatosan bővül. Az eddig összegyűlt anyag áttekintése, rendezése, mélyebb megértése fontos alapul szolgál a további gyűjtőmunkában. Az oldalt célom továbbra is működtetni és remélem, hogy sikerül egy olyan példatárat létrehozni, amely inspirációt nyújtva segít fenntartani a jövőben is azokat a darabokat, amelyek megérdemlik, hogy ne kerüljenek csöndes feledésbe.

Jövőbeli tervem, hogy a kutatást helyszíni adatgyűjtéssel úgy bővítsem, hogy a kerítések tulajdonosainak véleményét kikérve, még több információt, személyes történetet, gondolatot dolgozhassak fel.

Úgy gondolom, hogy a kerítéseink díszítésének, elemkészletének, sokféleségének összegyűjtése, gondozása lehet olyan fontos és nemes feladat, mint például a népzene gondozása, hiszen ahogyan az is a kultúránk, magyarságtudatunk fontos őrzője, ugyanúgy lehetnek kerítéseink is a saját építészettünk, díszítőkultúránk, élethez való hozzáállásunk fontos őrzői.

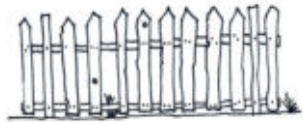
Hivatkozások

1. Popper Péter: *Részemről mondjunk mancsot!* Budapest: Saxum Kiadó Kft., 2005, 39.
2. Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. (K-Né)*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.
3. <https://keritesland.hu/cikkek/a-keritesek-tortenete/> (Utolsó elérés: 2021. 10. 29.)
4. Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. (K-Né)*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.
5. <https://keritesland.hu/cikkek/a-keritesek-tortenete/> (Utolsó elérés: 2021. 10. 29.)
6. <https://www.keritestrend.hu/a-hagyomanyos-keritesektol-a-modern-keritesekig-a-keritesek-tortenete-34> (Utolsó elérés: 2021. 10. 29.)
7. Kolossa József: Építészeti jel – Építészet, mint jel. Kísérlet a szemiotikai szemlélet építészeti alkalmazására. Budapest: BME Építészmérnöki Kar Építőművészeti Doktori Iskola, 2007, 9.
8. Kapitány Ágnes-Kapitány Gábor: *Be szélő házak*. Budapest: Kossuth Kiadó, 2010.
9. Janáky István: *A hely*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999, 127.
10. Abraham A. Moles: *A giccs, a boldogság művészete*. Budapest: Háttér Kiadó, 1996, 48.
11. Szolnoki József: *METASCAN. A kapart kőpor fenomenológiája*. Budapest: Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola, 2017, 3.
12. Sugár Péter DLA: *Ernst Múzeumi Füzetek 2. Ornamentika és Modernizmus*. Budapest: Ernst Múzeum, 2006.

Irodalomjegyzék

- Kolossa József: Építészeti jel – Építészet, mint jel. Kísérlet a szemiotikai szemlélet építészeti alkalmazására. Budapest: BME Építészmérnöki Kar Építőművészeti Doktori Iskola, 2007.
- Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. (K-Né)*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.
- Kapitány Ágnes-Kapitány Gábor: *Be szélő házak*. Budapest: Kossuth Kiadó, 2010.
- Janáky István: *A hely*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Abraham A. Moles: *A giccs, a boldogság művészete*. Budapest: Háttér Kiadó, 1996.
- Szolnoki József: *METASCAN. A kapart kőpor fenomenológiája*. Budapest: Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola, 2017.
- Kecskés Tibor: *A Spontán. Avagy az akaratlan építészeti formálás természetrajza*. Budapest: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola, 2011.
- Janáky István: *Az építészeti szépség rejtekei Magyarországon*, Budapest: Terc Kiadó, 2004.
- Düll Andrea: *Helyek, tárgyak, viselkedés: Környezetpszichológiai tanulmányok*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2010.

BME
2021